

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Actus tertius

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

A C T U S T E R T I U S.

N U T R I X. M E D E A.

In vindictam præcepit fertur Medea, nutrice incassum eam
dehortante.

Nutr. **A**lumna, celerem quo rapis tectis pedem? 380
Resiste, & iras comprime, ac retine impetû.
Incerta qualis entheos cursus tulit,
Cum jam recepto Mænas insanit deo,
Pindi nivalis vertice, aut Nysæ jugis;
Talis recurvat huc & motu effero, 385
Furoris ore signa limphati gerens.
Flammata facies spiritum ex alto citat.
Proclamat: oculos uberi fletu rigat.
Renidet. omnis specimen affectus capit;

Hæret,

382. *Entheos*] Το ἐνθεον apud hunc
Poëtam, pro facto & futuro. *Enthei*
sunt qui impetu quodam divino rap-
piuntur. In sacris ut Bacchi, ut hic, &
Oedipo, *Vibrate thyrsos, entheû potius*
manu Lacerate. In sacris Apollinis; in
Agamemnone, *Effrena Phœbus entheûs*
lauri quatit. In sacris Cybeles, Mar-
tialis, *Cum furit ad Phrygiæ entheû tur-*
ba modos. Fabricius.

383. *Mænas*] Baccha. à *μῆνας*.
Oed. 436. *qualis vertice Pindi Odonis*
Oxygio decurrit plena Lyæo. Farnab.

384. *Pindi*] Thessaliæ montis, in
quo solita bacchari Mænades. Lucan.
lib. 7. — *nam qualis vertice Pindi*
Odonis Oxygio decurrit plena Lyæo, &c.
Delrius. *Nysæ*] Græci quidam *Νύσσεω*,
alii *Νύσσεω*; alii *Νύσσεω* scribunt.
Nysæ porro tam urbes, quam montes
nominantur à Stephano & reliquis
Geographis decem: hic agitur, vel de
altero Patnassi vertice, vel de urbe In-
dica, ad radices montis Meri; in eu-
jus antro Dithyro Bacchus fuit educa-
tus. Q. Curtius lib. 8. de rebus gest.
Alex. *Sita est* (India urbs Nissa) *sub*

radicibus montis, quem Meron incolæ
appellant. Inde Græci mentiendi tra-
xerunt licentiam, Iovis femine Liberum
patrem esse celatum. quod ab Atriano.
Delrius.

386. *Lymphati*] Mente alienati
propter vitam forte in fomite Nym-
pham. Nymphæ itaque iratæ spiritu
corrupti, *ὄρε Πολύμητις.* Sic *Cerritos*
& *Larvatos* dicebant, qui Cereris aut
Larvæ incussione animo vexarentur;
nisi rectius *Lymphatos* dicamus, qui
ab humentis cerebri exuperantia insa-
niant. *ὄρε Πολύμητις* & cum humo-
ribus Luna præsit, *Lunaticos.* Farnab.

387. *Flammata*] Spiritus è corde
excitatus & per faciem diffusus, turbu-
lentos ipsius motus arguit. *Idem.* Ex
alto] Id est profundo pectore.

388. *Proclamat: oculos uberi fletu rigat.*
Flor. profertur, ut voluit Liplius: *Pro-*
clamat: oculos uberi fletu rigat. Frustra
prædicat alterius vehementiam Del-
rius. Iuvenalis Sat. 6. *aut ficta pellice*
plorat Vberibus semper lacrimis. Gron.
Oculus] E dolore. Farnabius.

389. *Renides.*] Vindictæ spem sibi
gratulata

Hæret, minatur, æstuat, queritur, gemit.
 Quo pondus animi verget? ubi ponet minas?
 Ubi se iste fluctus franget? exundat furor.
 Non facile secum versat aut medium scelus,
 Se vincet: iræ novimus veteres notas.

Magnum aliquid instat, efferum, immane, impium. 395
 Vultum furoris cerno. Dii fallant metum!

Med. Si quæris odio, misera, quem statuas modum,
 Imitare amorem, regias egon' ut faces
 Inulta patiar? segnis hic ibit dies,
 Tanto petitus ambitu, tanto datus? 400

Dum terra cælum media libratum feret,
 Nitidusque certas mundus evolvit vices,
 Numerusque arenis deerit, & solem dies,
 Noctem sequentur astra; dum siccas polus

Verfa-

gratulata ridet. *Farn.* *Omnis*] Signa
 & argumenta omnium cogitationum.
Idem.

390. *Hæret,*] Cogitabunda & du-
 bia. *Idem.* *Minatur,*] Vultu truci,
 quassato capite. *Id.* *Æstuat*] Irata. *Id.*

391. *Quo pondus istud verget?*] Flor.
Quo pondus animi verget? Gronov.

392. *Fluctus*] Iratum. *Farnabius.*

393. *Non facile secum versat aut me-
 dium*] Ne licerem quidem hic mutat
 Etruscus. Euripidis est: Οὐκ ἔστιν

ἔπις ἐν τῷ στήθεσσι Δείπωνα γό-
 λον ἠγεῖσθαι πρῶτος. Livius lib. 5. dele-

ctum nihil accuratiorem quam ad me-
 dia bella haberi solitus erat. Pro eo Lu-

stinus lib. 7. bellum facile & mediocre.

Ovidius 9. met. media de plebe Galan-
 thus. & lib 11. media quoque commoda

plebi Nostra patent. Hippolyto: Me-
 diumque sanos vulgus affectus tenet. Ab-

eamt Ipsi, laudat scelus, & rude sce-
 lus. Gronovius. *Non facile*] Non leve

meditatur & vulgare scelus. *Farnab.*

394. *Si vincit:*] *Emphasis,* priora
 facinora. *Idem.*

396. *Dii fallant*] Dii faxint ut fal-
 sum sit quod metuo. *Idem.*

397. *Si quæris*] *Medea* nutriti non
 attenderat, atque hæc secum. *Idem.*

398. *Imitare*] Non sunt hæc refe-
 renda ad alium amorem, quam unius

Medeæ. Itaque supervacua illi, qui
 vim amoris ad hunc locum multis sta-

biliunt. Dicit enim ita extremo odio
 habendum Iasonem, quemadmodum

immoderate amarat, quippe cuius gra-
 tia omnia divina & humana jam con-

siderat. *Gruterus.* *Regias*] Tædas, in
 Iasonis cum regis filia nuptiis, accen-

fas. vid. Thebaid, 507. *Farnabius.*

400. *Petitus*] Vix à Creonte im-
 petrat. sup. v. 295. *Idem.*

401. *Dum terra*] *Dum circumfusis*
 pendebit in aëre tellus. *Ponderibus li-*

brata suis. *Idem.*

402. *Nitidusque*] Cælum stella-
 tum. *Idem.* *Vices,*] Anni tempesta-

tes. *Idem.*

403. *Deerit,*] Nostra quidem igno-
 ratione, in se autem finita est & nu-
 mero circumscripta, cum ipse mun-

dus neutra quantitate sit infirmus. *Id.*

404. *Siccas Aëtos;*] Versam majo-
 rem & minorem, quæ, quia nunquam
 occidit, sicca dicitur.

405. *Elu-*

Verfabit Arctos; flumina in pontum cadent; 403

Nunquam mens cessabit in pœnas furor,
Crescetque semper. quæ ferarum immanitas,
Quæ Scylla, quæ Charybdis, Ausonium mare
Siculumque sorbens, quæque anhelantem premens
Titana, tantis Ætna fervefcit minis? 410

Non rapidus amnis, non procellosum mare,
Pontusque Coro sævus, aut vis ignium
Adjuta flatu, possit inhibere impetum
Irasque nostras. sternam & evertam omnia.
Timuit Creontem, ac bella Theffalici ducis? 413

Amor timere neminem verus potest.
Sed cesserit coactus & dederit manus;
Adire certe, & conjugem extremo alloqui
Sermone potuit: hoc quoque extimuit feroc.

Laxare certe tempus immitis fugæ 420

Genero licebat. liberis unus dies
Datus duobus. non queror tempus breve:
Multum patebit. faciet, hic faciet dies;

Quod

405. *Flumina in pontum*] Sic Virg. 1. Æneid. *In freta dum fluvii currens.*

406. *Furor,*] In vindictam ira. *Farnabius.*

408. *Scylla,*] Sup. vers. 350. *Idem.*

Charybdis, Ionium mare Siculumque]

Optimus: *Ausonium mare Siculumque*

sorbens. Sane *Ausonium* mare censent

eruditi, quod inter fretum & Adriati-

cum five Superum mare interluit us-

que ad Salentinos, ut proprie loquen-

do melius conveniat quam *Ionium*:

etsi pœtæ his vocabulis laxius utan-

tur. *Gronovius.* *Charybdis,*]

Nihil aliud quam vorticosum mare flante

præcipue Austro.

410. *Titana,*] Typhoëm ut *volum*

plerique. *secundum alios inter quos no-*

ster, Herc. Fur. v. 80. Enceladum.

412. *Pontusque*] *Euxinus,* in quo

procellas excitat Corus, Ventus ab oc-

nem. de quo Thyest 576. *Farnabius.*

415. *Theffalici ducis?*] *Acasti.* sup. vers. 257. *Idem.*

416. *Amor timere, &c.*] *Audacia*

amantium pleni sunt pœtarum libri.

Propert. *Solus amans novit, quando*

periturus, & à qua Morte; neque hic

Borea stabra nec arma timet. *Delcius.*

417. *Sed cesserit convictus*] *Cujus*

quæro criminis; quibus indicibus; quo

teste? qui ne quidem accusatus est.

Scribe cum optimo: Sed cesserit co-

actus & dederit manus. *Gronovius,*

Sed cesserit] *Sed fac eum cessisse, huc*

coactam. *Farnabius.*

419. *Hoc quoque*] *Et me aliqui*

forte timuit, alias feroc. *Idem.*

421. *Genero*] *Cum Creonti gener*

sit. *Idem.* *Liberis unus dies Datus duo-*

bus.] *Flor.* *Datus est duobus.* *Gron-*

Liberis] *Quo liberis valedicam.* *Farnabius.*

Quod nullus unquam taceat. invadam deos,
 Et cuncta quatiā. *Nutr.* Recipe turbatum malis, 425
 Hera, pectus. animum mitiga. *Med.* Sola est quies,
 Mecum ruina cuncta si video obruta.
 Mecum omnia abeant. trahere, cum pereas, libet.
Nutr. Quam multa sint timenda, si peritas, vide.
 Nemo potentes aggredi tutus potest. 430

424. *Invadam deos,*] Imprecationibus. Suprà vers. 271. & infra v. 672. *Farnabius.*

425. *Et cuncta*] Omnia movebo, & *fletere si nequeo superos, Acheronta*

movebo. Idem.

427. *Mecum*] *Ἐμὲ τὸν ἄνθρωπον*. Idem.

430. *Potentes*] Late enim patens est ira; longæ manus regum. Idem.

J A S O N. M E D E A.

Iasonem gravatim Medeam deserentem seque excusantem aggreditur Medea, opprobriis, precibus, simulata conciliatione.

Iaf. **O** dura fata semper, & sortem asperam,
 Cum sævit & cum parcit, ex æquo malam!
 Remedia quoties invenit nobis deus
 Periculis pejora? si vellem fidem
 Præstare meritis conjugis, leto fuit 435
 Caput offerendum: si mori nolim, fide
 Misero carendum est. non timor vicit virum,
 Sed trepida pietas. quippe sequeretur necem

Pro-

431. *Sortem*] Conditionem Fortuna mea.

432. *Ex æquo malam!*] Flor. mala. Certe in vulgatis oratio indecore hiat. Forte: & sortem asperam? Cum sævit & cum parcit, exæquat mala. Gronov.

433. *Remedia toties*] Flor. per interrogationem & admirationem: *Remedia quoties invenit nobis deus Periculis pejora?* Idem. *Remedia*] In expeditione Colchica ut effugerem tauros, draconem, serpentigenas, jurisjurandi reus duxi Medeam: hinc, ne ab Acasto petius, Creontis insidiis peream, violata priore fide, ducenda est Creusa. *Farnabius.*

437. *Non timor vincit virum,*] Flor. non timor vicit fidem. Sed ingrata est repetitio vocis. Forte vers. 434. fuit: *si vellem vicem Præstare meritis conjugis.* Ut infra: *redde supplicii felix vicem.* Gronovius. *Non timor*] Nec tamen mori refugio, animo parum vituli de me sollicitus, *Farnabius.*

438. *Sed trepida*] Sed pietas in filios me trepidum facit, ne & illi meam necem comitentur. Idem. *Sequeretur necem*] Flor. quippe sequeretur neci Proles parentum. An *ἰδὲν ἴσες*, ut & in Oedipo: *sequitur & Bacchis lacer Pentheus.* Sic enim idem liber. An, *sequeretur neco Proles parentem.* Gronov.

439. San-

Proles parentum. ô sancta, si cœlum incolis,
Justitia, numen invoco ac testor tuum. 440

Nati patrem vicere. quin ipsam quoque,
Etsi ferox est corde, nec patiens jugi,
Consulere natis malle, quam thalamis, reor.
Constituit animus precibus iratam aggredi.

Atque ecce, viso memet, exsiluit, furit. 445
Fert odia præ se, totus in vultu est dolor.

Med. Fugimus Iason, fugimus. hoc non est novum
Mutare sedes. causa fugiendi nova est.
Pro te solebam fugere. discedo, exeo,
Penatibus profugere quam cogis tuis. 450

Ad quos remittis? Phasin & Colchos petam,
Patriumque regnum, quæque fraternus cruor
Perfudit arva? quas peti terras jubes?
Quæ maria monstras? Pontici fauces freti?

Per quas revexi nobiles regum manus, 455
Adulterum secuta per Symphegadas?

Par-

439. Sancta,] *Astræa*. Thyest. 855.
Farnabius.

441. Nati patrem] Amor natorum
eogit me vivere. *Idem*. Ipsam] *Medea*.
Emphasis. *Idem*.

442. Etsi ferox] Ait *Horatius*, in
epist. ad *Pisones*, de arte poetica: *Sit*
Medea ferox —

443. Consulere] Malle vitam na-
torum servare, quam meis thalamis
fui. *Farnabius*.

445. Totus in vultu est dolor.] Vul-
nus dolorem iniregrum, quantum quan-
tus est, exprimit. nihil illa necesse est
iram profiteatur, ex vultu manifeste
deprehendas. Dolorem pro ira etiam,
Herc. Oet. actu 2. & *Agamem. actu*
2. posuit. *Delvius*.

447. Fugimus.] In exilium mittor,
ô Iason, in exilium mittor. *Iron. Farn.*
Hoc non] Fugi enim è Colchide patris
mei iram verita: rursus è Thessalia,
Acasti Peliam patrem interfectum ul-
tuti. Sed hæc propter te. *Idem*.

451. Phasin] *Supr. v. 44 & 133. Id.*

453. Quas peti terras jubes?] Ci-
tantur hæc verba à *Fabio libro 7*. In-
stit. *Orat. cap. 2.* *Seneca* nomine,
act. 2. 5., quod de alio quam philoso-
pho minime accipiendum. est autem
hæc interrogatio apta concitandæ in-
vidiæ, ex iis, quæ responsione carent,
multiplex enim interrogatio. nam vel
instamus eâ; vel commiserationem aut
invidiam movemus; vel ridemus; vel
scire aliquid cupimus, quod nescimus.
Delvius.

455. Nobiles regum manus.] *Scaliger*
nobilem regum manum. Vt *Ovid. Meta*
manus procerum est. Cui tamen, nisi &
in *El* sic invenissem, liberius repugnas-
sem. Fingebam enim in illo, *nobiles re-*
gum manus, aliquid magis conveniens
Argonautis. nam manuarum operam
præstabant ipsi reges, remigum officio
fungendo. *Manus* autem dici ministros
notavimus ad *Statii Silvas. Gronov.*

456. Adulterum] Te, cum rapto-
rem;

Parvamne Iolcon, Thessala an Tempe petam?
 Quascunque aperui tibi vias, clusi mihi.
 Quo me remittis? exuli exilium imperas,
 Nec das. eatur. regius iussit gener. 460
 Nihil recuso. dira suppliciaingere;
 Merui. cruentis pellicem pœnis premat
 Regalis ira, vinculis oneret manus,
 Clusamque saxo noctis æternæ obruat;
 Minora meritis patiar. ingratum caput! 465
 Revolvat animus igneos tauri halitus,
 Interque favos gentis indomitæ metus,
 Armifero in arvo flammeum Ætæ pecus,
 Hostisque subiti tela: cum iussu meo
 Terrigena miles mutua cæde occidit. 470
 Adice expetita spolia Phrixei arietis,

Somno-

rem; jam desertorem. *Farnabius.* *Symplegadas?* Supra v. 342. *Idem.*

457. *Tempe*] Tempe dicta, quævis fitu amœna loca; quædam Bœotix, quæ Teumessia; quædam Siciliæ, quæ Eloria; quædam Thessaliæ, quæ simpliciter *Tempe* vocari consuevère à scriptoribus: describuntur ab Eliano lib. 3. var. hist. in princ. & Ovidio lib. 1. *Metamorph. Delrius.*

458. *Quascunque*] Namque & partiam & Thessaliam mihi infesta atque inimica reddidi, tibi ut placerem. *Farnabius.*

460. *Regius*] Iason. *Scaptice* Creontis jam gener. *Idem.*

461. *Dira suppliciaingere;*] Quæ bene de te merendo, perfide, meruerim. *Idem.*

462. *Pellicem*] Me velut filia sua pellicem. *Idem.*

463. *Regalis*] Creontis. *Idem.*

464. *Saxo noctis*] Specu tenebroso; saxo. Sisyphius ipse. infr. vers. 512. *Idem.*

465. *Meritis*] Malis meritis in patrem, fratrem meum & Peliam; bonis erga te. *Idem.*

466. *Revolvât*] Recordare, te, cum non liceret aureum vellus auferre, nisi tauris ignivomis domitis iugoque iunctis campum sulcasses Marium & dentes serpentis feminasles, è qua semente, &c. *Idem.*

468. *Pecus,*] Tauros.

468. *Terrigena miles*] Armatorum messis. *Farnabius.* Observavi Iasonem feminasse dentes draconis, non illius Colchici, sed ejus quem Cadmus prius in Bœotia occiderat. Nam Apollonius & Pherecydes scribunt, Bœotii illius dentes æquis partibus à Minervâ divisos Cadmo & Ætæ: hos Ætas Iasoni seminandos dedit. Hunc draconem Pherecydes & Herodotus autumant occisum ab Iasone; Antimachus vero, Apollonius & Valerius dumtaxat veneficiis Medææ consopitum memorent. *Delrius.*

471. *Adice*] Lege adice, more Manilii, Martialis, aliorum, primâ correpta. Vide Lud. Carrionem comment. in lect. antiq. cujusmodi multa noster exempla passim suggerit. *Idem.* *Phrixei arietis*] Quem Marti Phyxus sacravit.

Somnoque iustum lumina ignoto dare
 Insomne monstrum : traditum fratrem neci;
 Et scelere in uno non semel factum scelus;

Jussasque natas fraude deceptas mea, 475
 Secare membra non revicturi senis.

Aliena quærens regna, deserui mea.

Per spes tuorum liberum, & certum larem,

Per victa monstra, per manus, pro te quibus

Nunquam peperi, perque præteritos metus; 480

Per cœlum, & undas, conjugii testes mei,

Miserere: redde supplici felix vicem,

Ex opibus illis, quas procul raptas Scythæ

Usque à perustis Indiæ populis perunt,

Quas quia referta vix domus gazas capit, 485

Ornamus auro nemora, nil exul tuli,

Nisi

472. *Somnoque*] Draconem pellis aureæ custodem fefellisset; re, inquam, Prometheo, confectione venenata, infra 707. à me donatum taurorum flammis restitisse, lapidem à me acceptum in medios terrigenas jecisse, quo factò seges illa armata muvis vulneribus cecidit; succo denique Lechæo tibi à me dato vigilem draconem sopivisse. *Farnabius.*

473. *Traditum*] Suprà vers. 441 & 33. *Idem.*

475. *Natas*] Pelia filias. Suprà vers. 156. *Idem.*

477. *Aliena sequens regna*] Locus revatus. Editor estecerunt, *Alienaque sequens.* Quod probat Scaliger ita ut subaudiatur *quod quod.* Sed nec sermo Latinus hoc patitur in tali oratione, & particula que omnibus antiquis codicibus ignoratur. Liphus, *sequeris*, cum interrogatione, refutatum amico ejus & Grutero. Ipsi, alter conjicit, *Aliena sectans*, alter *Sequens aliena.* Hic iterum Florentinus meliorem se aliis ostendit. Habet enim sine ulla ambiguitate: *Aliena quærens regna deserui nemora.* Pacuvius aut Ennius dixissent

forte *αἰγὼν δ' αἰὼς* sequens; nunquam Seneca. De ordine nihil video commodius sententia Delrii transponentis versum post v. 487. *Gronovius.*

481. *Per cœlum*] Cœli sidera. Noncturnus autem Medæ contractus obiectus supra in Epithalamio, v. 114. *Farnabius.* *Vndas,*] Celebratas Iasonis & Medæ nuptias alii in mari scribunt, in Peuce insula alii, alii in Corcyra. *Id.*

484. *A perustis*] Thyest. 600. & Oed. 122. Indo-Scythas loquitur. *Id. Indi*] De Indo-Scythis agit, quos Gedrosiæ & Atachosiæ Ptolomaus opponit. *Delrius.*

485. *Referta quasque vix domus*] Vidit Scaliger hæc male coherere cum superioribus. Itaque prorsus de illius sententia Erruscus: *Quas quia referta.* Gronovius. *Referta quasque*] Propter vellus aureum in luo Martis quercui appensum. *Farnabius.*

486. *Ornamus auro nemora,*] Plinius de Soanis gente Colchica scribit, eorum regi fuisse aureas camaras, trabes, columnas, & parastatas argenteas. Turditanis Strabo præsepia argentea tribuit. *Delrius.*

Nisi fratris artus. hos quoque impendi tibi.
Tibi patria cessit, tibi pater, frater, pudor.
Hac dote nupsi. redde fugienti sua.

Ias. Perimere cum te vellet infestus Creos,
Lacrimis meis evictus, exilium dedit.

Med. Pœnam putabam; munus, ut video, est fuga.

Ias. Dum licet abire, profuge, teque hinc eripe.

Gravis ira regum est semper. *Med.* Hoc suades mihi,
Præstas Creusæ. pellicem invisam amoves. 495

Ias. Medea amores obicit? *Med.* & cædem, & dolos.

Ias. Objicere crimen quod potes tandem mihi?

Med. Quodcunque feci. *Ias.* Restat hoc unum insuper,
Tuis ut etiam sceleribus fiam nocens.

Med. Tua illa, tua sunt illa. cui prodest scelus, 500

Is fecit. omnes conjugem infamem arguant;
Solutus tuere, solus in fontem voca.

Tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens.

Ias. Ingrata vita est, cujus acceptæ pudet.

Med. Retinenda non est, cujus acceptæ pudet. 505

Ias.

489. *Hac dote nupsi.*] Horum impendii & damni dote, quæ omnia tu mihi restitue, quoniam tua culpa intervenit divortium. *Anachronism. legem Roman. respiciens.* Farnabius.

490. *Perimere*] *Supra v. 184. Idem.*

495. *Præstas Creusæ.*] Pulchre sane consulis superinductæ novæ nuptæ, me tanquam pellice amota. *Idem.*

496. *Medea*] Objicisne mihi novos Creusæ amores. *Idem.*

498. *Restat*] Quasi dicas hæc meis consiliis facta; culpamque in me rejicias. *Idem.*

500. *Cui prodest*] *Supr. v. 276. Cicero pro Roscio Amerino: L. Cassius, ille quem Populus Romanus verissimum sapientissimumque judicem putabat, identidem in causis querere solebat, cui bono fuisset. Sic vita hominum est, ut ad maleficium nemo conetur sine spe atque emolumento accedere. Nullus*

dubito, quin Seneca huc respexerit. *Raderus.*

501. *Omnes conjugem*] *Ut culperis alii, tibi me laudare necesse est, Pro quo sum toties esse coacta nocens.* Farnabius.

504. *Ingrata vita est,*] *Quod ætate effreni vitam acceperim, idque veneficiis malisque artibus obnoxius, pudet me pigerque. Idem. Curtius lib. 6. Quædam beneficia odimus, meruisse mortem confiteri pudet. Superest, ut malit videri injuriam accepisse quam vitam. Raderus. Cæsar 3. de bello civili: Eum ingressum in sermonem Pompeius interpellavit, & loqui plura prohibuit. Quid mihi, inquit, aut vita aut civitate opus est, quam beneficium Cæsaris habere videbor? Vide quæ ad Senecæ consolationem ad Marciam cap. 20. notavimus. Gronovius.*

505. *Retinenda non est,*] *Est itaque*

Iaf. Quin potius irâ concitum pectus doma.

Placare natis. *Med.* Abdico, ejuro, abnuo.

Meis Creusa liberis fratres dabit?

Iaf. Regina gnatis exulum, afflictis potens.

Med. Non veniat unquam tam malus miseris dies, 510

Qui prole fœda misceat prolem inclitam;

Phœbi nepotes Sisyphi nepotibus.

Iaf. Quid, misera, meque teque in exitium trahis?

Abfcede quæso. *Med.* Supplicem audivit Creco.

Iaf. Quid facere possim, eloquere. *Med.* pro me? vel
scelus. 515

Iaf. Hinc rex, & illinc. *Med.* Est & his major metus,

Medea. nos confligere certemus; sine,

Sit pretium Iafon. Iaf. Cedo defessus malis.

Et

in tua manu, simul te vita ac pudore
exolvere. *Farnabius.*

507. *Natū.*] Propter natos, amoris
ignora & spes. *Idem.*

509. *Regina gnatis*] Imo decori erit
hæc afflictis & matris exulis filiis habere
ἡμετέρας ἀδελφύτας καὶ υἱούς.
Idem.

512. *Phœbi nepotes*] Filios meos,
quæ Phœbi neptis sim. *Id.* *Sisyphi*]
Creusæ natis, cui pater Creon, filius
Sisyphi. *Idem.*

514. *Creo.*] Etiam mihi infensus.
suprà vers. 295. *Idem.*

515. *Pro me? vel scelus.*] Namque
te mihi obstrinxi sceleribus. *Idem.*
Querit Iafon, quid in gratiam Medæ
fieri à se possit. Respondet illa, Om-
nia, imo & scelus. Sceleribus enim
obstrictus erat Iafon. In sequentibus
ostendit, se magis quam utrumque re-
gno esse metuendam. Nihil magis pla-
nam. *Heinsius.* Cicero pro Calio de
Castilina: *servire temporibus suorum
omnium pecunia, gratia, labore corporis,
scelere etiam, si opus esset, & audacia.*
Quærenus autem pro utilitatibus ami-
corum delinquendum sit, vide Gel-
lium lib. 1. cap. 3. *Gronovius,*

516. *Hinc rex & illinc.*] Creon &
Acastus. *Farnabius.* *Est & heic major
metus, Medea.*] Sic Gruterus ex ali-
quo suis. *Deltriani codd. Hinc.* Pa-
rum interest: sed tamen Flor. *Est &
his.* Gronov. *Est & his major*] Viro-
que tamen major ego, quam vel pro-
pter merita verearis, vel propter magi-
cas artes metuas. *Farnabius.*

517. *Nos confligere certemus; sine.*]
Locus omnium iudicio interpolatus:
Aldus, *nos conflige.* Lipsius, *neu con-
flege.* A quo divertum ut diceret ami-
cus ejus postea se fulcere ait: *non con-
flege.* Scaliger, *nos confligere.* Gruterus,
nusquam est fugere, certemus. Grotius,
nos conlide; certamen sine. Deserit hic
nos optimus liber, nihil à vulgatis di-
versus. Conjeciebam aliquando & ipse:
nos conferre certamen sine. Lucretius
lib. 4. *At contra conferre manu certa-
mina pugnae. Ante fuit multa, quam lu-
cida tela volarent.* Nisi malis, *conficere.*
Gronovius.

518. *Sit pretium Iafon.*] Afinius
Pollio, cum se post Brundisiam pa-
cem continuisset in Italia, neque aut
vidisset unquam reginam, aut post
enervatum amore ejus Antonii ani-

Et ipsa casus sæpe jam expertos time.

Med. Fortuna semper omnis intra me stetit.

520

Ias. Acastus instat, propior est hostis Creon.

Med. Utrumque profuge. nolo ut in socerum manus

Armes, nec ut te cæde cognata inquines,

Medea cogit. innocens mecum fuge.

Ias. Et quis resistet, gemina si bella ingruant?

525

Creon atque Acastus arma si jungant sua?

Med. His adice Colchos, adjice Æetem ducem.

Scythas Pelasgis junge. demersos dabo.

Ias. Alta extimesco sceptrâ. *Med.* Ne cupias, vide.

Ias. Suspecta ne sint, longa colloquia amputa.

530

Med. Nunc summe toto Juppiter cœlo tona.

Intende dextram. vindices flammâ paras

Omnemque ruptis nubibus mundum quate:

Nec

num partibus ejus se miscuisset, rogante Casare, ut secum proficisceretur ad bellum Actiacum, *Mea*, inquit, in Antonium majora merita sunt; illius in me beneficia notiora: itaque discrimini vestro me subtraham, & ero prada victoris: Gronovius.

520. *Fortuna semper omnis intra me stetit.*] Ipsa apud Ovidium: *Maximus intra me deus est.* Sed hic deus Cupido. Seneca autem videtur, ut Floro, *intra esse*, idem quod minorem esse. Fortuna nunquam patuit, quantum ego ipsa: semper me minor fuit: & ego illam, non illa me, in potestate habuit. Propertius in contrarium, alio tamen sensu: *Intra fortunam qui cupis esse tuam.* Qui te minorem facis tua fortuna: cumque ea tibi praturas, consulatus, triumphos, ingerat, ea repellis, & in equestri ordine manes. Nec fere aliter Ovidius: & *intra Fortunam debet quisque manere suam.* hoc est, non vel excedere sortem suam, secum habitare & contrahere se, certe non extendere, ultra quam status & conditio fert. *Idem.* *Fortuna*] Meam ego

semper fabricavi fortunam, fortune victrix fuit semper mea sapientia. *Farnabius.*

522. *Socerum manus*] Creonta. *Idem.* *Cognata*] Patruelis tui, Acasti; cujus pater Pelias Æsonis frater. *Idem.*

527. *Hu adice*] Sic apud Valerium Flaccum ultimo libro inchoati operis inquit Medea: *An fratris te bella mei, patriæque triremes Torrificant, magnæque impar urgeris ab hoste? Fingerata alias, & adhuc majora coire Argina, & quæ sequuntur. Colchos,*] Quibus imperat pater meus, id est, veniant ad versus nos cum Græcis Colchici, aut tamen mea evincam. *Farnabius.*

529. *Alta*] Attamen regum potentiam metuo. *Idem.* *Ne cupias,*] Vide potius ne perfide me repudies, ut regnum obtineas dotali cum Creusa. *Idem.*

533. *Ruptis*] Tonitru, quod efficitur ab exhalatione sicca & calida nube inclusa, quam per antipiristatim accensa illa exhalatio vehementer concussit dissipatque. *Idem.*

Nec diligenti tela librentur manu.

Vel me, vel istum : quisquis è nobis cadet, 535

Nocens peribit. non potest in nos tuum

Errare fulmen. *Ias.* Sana meditari incipe,

Et placida fare. si quid ex foci domo

Potest fugam levare, solamen pete.

Med. Contemnere animus regias, ut scis, opes 545

Potest, soletque : liberos tantum fugæ

Habere comites liceat, in quorum sinu

Lacrimas profundam. te novi gnati manent.

Ias. Parere precibus cupere me fateor tuis;

Pietas vetat. namque istud ut possim pati, 545

Non ipse memet cogat & rex, & focer.

Hæc causâ vitæ est. hoc perusti pectoris

Curis levamen. spiritu citius queam

Carere, membris, luce. *Med.* Sic gnatos amat?

Bene est. tenetur. vulneri patuit locus. 550

Suprema certe liceat abeuntem loqui

Mandata. liceat ultimum amplexum dare.

Gratum est & illud. Voce jam extrema pcto,

Ne

534. *Nec diligenti*] Nec refert utrum è nobis ferias, uterque nocens est. *Farnabius.*

535. *In me, vel istum :*] Videtur magis convenite turbulenta iræ mutata, nec tamen incommoda oratio, quam habet *El. Vel me, vel istum.* Scilicet, *feri.* Vox *Domitiani*, quem multa fulgura fierent : *Feriat jam quem volet.* *Gronovius.*

543. *Novi gnati*] *E nova conjuge.* *Farnabius.*

545. *Istud haud possim pati, Non si ipse*] *Flor.* namque istud ut possim pati, *Non ipse memet cogat.* Fortassis etiam : *Non ipsemet me.* Nisi accipias per diatresin : *Non ipse me met :* ut, quo nos canque. *Gronovius.*

546. *Et rex,*] *Creon.* *Idem.*

547. *Hæc causâ*] *Vt sup. vers. 438.*

Idem.

Perusti] *Hinc cura.* Etymon ingeruar, quasi quæ cor urat. quod alii à *αγγύω* αγγώ, id est, animo anxie verito. *Idem.*

549. *Sic gnatos*] *Hæc secum,* itane? scicne gnatos amat? habeo quo cum uram, quo ulciscar. *Idem.*

550. *Tenetur*] *Metaph.* à venatoribus. *Idem.* *Vulneri*] *Metaph.* à gladiatoribus sumpta, qui deregiunt ali-quod membrum adversarii ictu. *Id.*

551. *Suprema*] *Hæc ad Iasonem conversa.* *Idem.* *Voce*] Simulat se ad placidiorem rediisse mentem, quo melior sit fraudi locus : Sic apud Euripidem : — *αὐτὴν ἐπέειπε ὅτι τῷ εὐρηδύμων αὐτοῖσι μὲν εἶπεν.* —

553. *Gratum est & illud.*] Et hic fere consentitur de mendo. *Lipsius,* *Ratum est.* *Delius* mutatis personis : *I a s. Et illud est. MED. Et illud.*

Ne si qua noſter dubius effudit dolor,
 Maneant in animo verba; melioris tibi
 Memoria noſtri ſubeat. hæc iræ data
 Oblitterentur. *Iaf.* Omnia ex animo expuli.
 Precorque, & ipſa fervidam ut mentem regas,
 Placideque tractes. miſerias lenit quies.
Med. Diſceſſit. itan' eſt? vadis oblitus mei,
 Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?
 Nunquam excidemus. hoc age, omnes advoca
 Vires & artes. fructus eſt ſclerum tibi,
 Nullum ſcelus putare. vix fraudi eſt locus.

Time-

Gruterus diſtinctione tentat ex pedire:
Gratum eſt? & illud. Sane diſtinctione tantum, etſi non iſta, & interpretatione opus eſt. Deditur utramque ad illud Statiſ in Glaucia Melioris: *Gratum eſt, Fata, tamen.* Gronovius.

554. *Neſi qua noſter*] Quemadmodum Medea, ut poſſit liberos necare, ſe ad meliorem mentem rediſſe ſimulat: ſic plane Sophocleus Ajax à priore ſententia reſceſſiſſe ſe fingit, Tecmeſſæ à ſe removendæ cauſa, ne ſe interficere volentù impedimento foret. illaque Sophocleſis fictio ſic Virgilio placuit, ut in divinum opus lib. 4. eam tranſtulerit. ibi namque Dido certa jam mori, & deliberata morte fortior, *conſilium vultu regit, & ſpem fronte ſervat.* Delrius.

555. *Sed melior tibi Memoria*] Multo delicatius Flor. *Maneant in animo verba. melioris tibi Memoria noſtri ſubeat.* Ovidius in Epistoſta Canaces: *Nubite felices Parca meliore ſorores, Amiſſe memores; ſed tamen eſte mei.* Sic certe occurrit nobis in Miſ ubi vulgus *Admiſi.* Nam de docti Fr. Sanctiſi lege, *Genitivus, mei, cui, ſui, noſtri, veſtri,* non admittere adjectiva, alias videbimus. Græcis quidem nihil frequentius: & hos imitatum Senecam ſufficit. Virgilius lib. 12. *& tu Saturnia Iuno tam melior.* Gronovius.

556. *Iræ*] *Quæ mihi irata excide-*

runt. *Farnabius.*

559. *Miſerias lenit quies.*] Leniores videntur miſeriarum, ſi leniter illas quis ferat, nec querendo exaſperet: auguſcunt iracundiâ & impatientia. *Horatius: levius ſit patientiâ. Quicquid conrigere eſt neſus.* Delrius.

562. *Nunquam excidemus.*] Idagam, ut ſemper memineris mei. ſup. v. 423. *Farnabius.* *Hoc age,*] Loquelare verbum: quo ſacrificantes & ſactificio adſtantes monebantur, ut, curis aliis excluſis, huic uni rei animo attende- rent. formulæ mentio ſit apud Senecam lib. 1. de clementia; uſum & ſignificationem Plutarchus tradidit in Numa, & in Cotiolano. videndus adagio, *hoc age,* & Briſſon. libro 1. de formul. noſter actu 5. — *hoc age & ſaxo ſciant.* Item: *Nunc hoc age anima non occulto,* &c. Delrius.

564. *Nullum ſcelus putare.*] Vide que ſcripſimus ad librum de tranquill. an. cap. 10. Gronovius. *Vix fraudi eſt locus. Time mur.*] Difficile eſt eum fallere, qui falli timet: è contra, facile eſt illum circumvenire, qui ſe decipi non poſſe confidit. plane confidentia inſidiis expoſita: metuentem non niſi aperto Marte opprimeſe queas. ideo in Thyette dictum: — *ſed quibus captus dolis Noſtros dabit perductus in laqueos pedem? Inimica credit cuncta.* Delrius.

Timemur. hac aggredere, qua nemo potest

565

Quicquam timere. perge. nunc aude, incipe

Quidquid potes, Medea, quidquid non potes.

Tu fida nutrix, socia mœroris mei,

Variique casus, misera consilia adjuva.

Est palla nobis, munus ætheriæ domus,

570

Decusque regni, pignus Ætæ datum

A Sole generis. est & auro textili

Monile fulgens; quodque gemmarum nitor

Distinguit aurum, quo solent cingi comæ.

Hæc nostra nati dona nubenti ferant,

575

Sed ante diris illita ac tincta artibus.

Vocetur Hecate. sacra luctifica appara.

Sta-

566. Quicquam] Nonnulli; Fran-
dem. Delius.

567. Quidquid] Proni enim studii
certitium indicium est supra vires niti,
quam viribus ex facili uti, & Cic. non
solum debeo quæ possum: sed ea quo-
que quæ non possum. Farnabius.

570. Munus] Οὐ πῶς ἤλιθ' Ἡε-
της πικρὸς δῶδωσιν ἐκγόνοισιν οἰς.
Pignus scilicet quo testetur, se illum
genuisse. Idem.

571. A Sole. Gemmis est, & auro] Et
sine hac mentione gemmarum satis in-
telligimus hoc monile pretiosum fuisse.
Flor. A Sole generis. Est & auro.
Ovidius de Aegeo & Thefeo: Cum pa-
ter in capulo gladii cognouit eburno Si-
gna sui generis. Idem de Phaëthonte:
Pignora da genitor, per qua tua vera
propterea Credar. Gronovius.] Textili]
Intertexto. Farnabius.

573. Quodque gemmarum nitor]
Tria hic agnoscunt dona Delius &
Raderus, pallam, monile, aurum crin-
ale. Euripides duo tantum agnoscit:
versu 786. Ἀεπλὸν τε πέπλον καὶ πλό-
ον χρυσοῦ λαβῶν & tursum vers. 949.
Ἀεπλὸν τε πέπλον καὶ σέφθ' χρυσοῦ
λαβῶν. & mox vers. 960. Δοκεῖν σα-
φῶς ὄμμε βασιλεῖον πέπλων.

Δοκεῖς ὃ χρυσοῦ. denique vers. 1160.
Λαβῶσαι πέπλους πικίλους ἡμπε-
ρῶν, χρυσοῦν πείσαι σέφανον ἀμ-
φι βροσπύχες Λαμπεῖον κατόπιρον
χρησπιέται ἡμεῶν. Apollodorus
solius pepli, Higinus solius coronæ
aureæ meminit. Et sane monile il-
lud non erat aliud quam corona au-
rea gemmis distincta. Itaque secutus
Euripidem Seneca scripserat: Est &
auro textili Monile fulgens, quique gem-
marum nitor Distinguit aurum, quo
solent cingi comæ. Monile fulgens, in-
quit, auro textili & nitentibus gem-
mis aurum distinguentibus. Virgilius
lib. 10. Qualis gemma micat, fulvum
qua dividit aurum Aut collo decus aut
capiti. Nitor gemmarum proprie. Phæ-
drius fab. 57. Nitor smaragdî collo præ-
fulget tuo. Mæcenas: nec smaragdus,
Beryllos mihi, Flacce, nec nitentes. Ma-
nilius lib. 5. lapidumque nitore Vix us-
quam est locuples, oneratur terra præ-
fundo. Gronovius.

574. Aurum.] Aureum crinale gem-
mis distinctum. Farnabius.

575. Nubenti] Cretilæ.

576. Diris illita] Beneficiis.

577. Hecate.] Vid. Hippol. v. 411.

Farnabius. Sacra] Magica. Idem.

Statuantur aræ. flamma jam tectis sonet.

578. *Struantur aræ.*] Flor. *Statuantur.* Iustinus lib. 11. *duodecim aras deorum in belli vota statuit.* lib. 12. *urbem Barcen condidit, arasque statuit.* Ovidius lib. 7. *statuitque aras et castre bi-*

nas. Frontinus Strateg. lib. 9. *aram in castris statuit.* Sed & præcedenti versu: *sacra loetifica appara.* Quasi voluerit, *letifica*, pro *moriferis.* Grænovius.

C H O R U S.

Canit Chorus *Rejectæ uxori quot amore dolores Polluto, notumque furens quid fœmina possit*, & cum cæteri Argonautæ penas deriderint violati maris, Iasoni bene precatur.

Nulla vis flammæ, tumidique venti,
Tanta, nec teli metuenda torti:
Quanta, cum conjux viduata tedis

580

Ardet

579. *Nulla vis flammæ.*] Chorus elegantissimus. Græci Tragicæ, autores habebant suos, è quibus dramata sua confitebantur. Qualis erat *ὁ ἐπιχθὺς κῦνελος*. Qualia *τὰ κῶπρια*, ut ab Aristotele vocantur, aut *κῶπρια*, ut ab aliis. Quæ nonnulli, teste Proclo, Salaminiò Hegesîa, alii Stafino asseripsere. Talis erat *ὁ τῆς νόστου ποιήσας*. Qui quæ singulis in reditu Argonautis evenissent, diligenter colligerat. Sophocles plurimum *τῶ ἐπιχθὺ κῶπρια* tribuere solebat, sicut Græci Critici nos docent. ideoque in multis ab Euripide & aliis abibat. Quasdam quoque *παραμυθείας* penitus vitarat. Quæ de nuptiis Iasonis cum filia Creontis, tradidit Euripides, unde constitutum est hoc drama, mulci veterum non admitebant, qui heroëm istum ad extremam usque senectutem cum Medea ætatem egisse, tandemque ejus opera repubuilicæ, volebant. Simonides & Pherecydes antiquissimi scriptores, & *ὁ ἐπιχθὺς κῦνελος*, ita hoc tradebant. Quare omnia è quibus drama suum Euripides confavit, penitus tollebant. Ideoque nusquam *παραμυθείαν* istam apud Sophoclem invenimus. Multo minus Æschylum;

tanto antiquiorem. Ab his abibat *ὁ τῆς νόστου ποιήσας*, quem cum Apollodorus tum alii laudant, qui hoc Iasoni evenisse volebat. Cætera autem sine dubio admitebat. Nam in hanc sententiam ab antiquis citatur. Hunc secutus est Euripides, Euripidem, Ovidius, Seneca: & qui ante Euripidis drama converterant. Seneca totum hunc chozum ex autore isto conficit. Qui tum temporis adhuc sine dubio extabat (neque enim admodum antiqui sunt, qui ex eo versus adducunt) Quid enim aliud hic docet, quam quid singulis evenerit, quipimum illud iter suscepissent? Eo facilius ab alio inseri potuerunt, quæ prætermissa videbantur. Quæ de re postea agemus. *Heinsius.*

581. *Quanta, cum conjux*] Adultærium virorum mulieres maxime exasperat. Euripides, Medea: — *γυνὴ γὰρ τὰ πλεονεχέστατα φέρεται, καὶ οὐκ ἔστι ἀδικησῶν, καὶ σιδηροῦ εἰσέφερον ὅταν εἴ τις ἀνδρῶν ἠδικησῶν κτερεῖ, καὶ ἐστὶν ἀλλήλων φερούσας* — ideo noster Hercules Octavo: *O quam cruentus feminas stimulat dolor, Cum patuit una pellici & nuptæ domus!* *Sylla & Charibidis Sicilia conjugum freq*
Mimus

Ardet & odit.

Non ubi hibernos nebulosus imbres
Auster advexit; properatque torrens
Ister, & junctos vetat esse pontes,

585

Ac vagus errat.

Non ubi impellit Rhodanus profundum;
Aut ubi in rivos nivibus solutis
Sole jam forti, medioque vere

Tabuit Æmus.

590

Cæcus est ignis stimulus ira,
Nec regi curat, patiturve frenos.
Haud timet mortem, cupit ire in ipsos

Obvius enses.

Parcite, ô divi. veniam precamur,
Vivat ut tutus, mare qui subegit.
Sed furit vinci dominus profundi

595

Regna secunda,

Aufus æternos agitare currus

Im-

Minus est ci menda, nulla non melior fera est, Delr. Viduata] Deserta, repudiata. Farnabius.

582. *Ardet*] Amore. *Idem. Odit.*] Ob repudium. *Idem.*

583. *Non ubi hibernos nebulosus imbrēs*] Phavorinus apud Gellium lib. 2. cap. 22. Auster, inquit, Græce *ὄρος* nominatur: quia est nebulosus atque tumescens. Horat. *Albus ut obscuro detorget nebula cælo Sape Notus, neque parturit imbres Perpetuos: sic tu, &c.* Delcius.

585. *Ister*] Danubius, Germaniæ fl. Farnabius. *Iunctos*] Compages pontium rumpit *pontem indignatus.* Idem.

586. *Vagus errat.*] Exundat ripas. *Idem.*

587. *Rhodanus*] Galliæ fl. *Idem.* Notus amnis Lugdunensis Galliæ, quem accuratissime describit Ammianus Marcellinus libro 15. ubi Ararim,

Sauconnam dicit vocari, melius fortassis legeretur, *Saonnam*. De ostiis ejus non consentiunt; Polybius & Ptolemaeus, duo faciunt; Artemidorus & Plinius, tria; Diodorus & Timæus, quinque: prudenter Livius scribit pluribus in mare ostiis divisum incurrere. Vide Strabonem lib. 4. *Delcius. Profundum*] Mare Massilioticum, dum inter se maris fluctus & rapidissimi amnis fluentia decurrat. Farnabius.

590. *Tabuit*] Liquefacta, dissoluta est nix e monte Thracio. *Idem.*

591. *Ignis*] Amor. *Idem.*

596. *Mare qui subegit.*] Iason, quem primum cum Argonautis navigasse concinunt poetæ. vid. sup. vers. 318. *Idem.*

597. *Sed furit*] Sed inique fert Neptunus maria quæ sibi obtigerant secunda sorte (Herc. Fur. v. 598.) vincti jam, navibusque pervia facti. *Idem.*

599. *Currus*] Solis currus. *Idem.*

Immemor metæ juvenis paternæ,
Quos polo sparfit, furiosus ignes
Ipse recepit.

Constitit nulli via nota magno.
Vade, qua tutum populo priori:
Rumpe nec sacro, violente, sancta
Fœdera mundi.

Quisquis audacis tetigit carinæ
Nobiles remos, nemorisque sacri
Pelion densa spoliavit umbra:
Quisquis intravit scopulos vagantes,
Et tot emensus pelagi labores,
Barbara funem religavit ora,
Raptor externi rediturus auri;

600. *Juvenis*] Phaëthon. *Farnabius*. Phaëthon, Apollinis & Clymenes, ut volunt Ovid. & Lucianus; vel Apollinis & Protes, ut Tzetzes; vel Cephalis & Auroræ, ut Hesiodus & Pausanias, filius: cuius mors Apollonii 4. Argonaut. Tzetze. Chliad. 4. histor. 137. Ovidii 2. Metam. notior est, quam ut debeat inculcari, ea docet adolescenter quomodo temp. capeffere debeant. *Delrius. Paterna.*] Phæbo observatæ filioque præscriptæ. *Farnabius*.

601. *Quos polo*] Quod igneos Phœbi curus expatiari passus est, fulminatus est igne Iovis, qui *sevis compefcuit ignibus ignes*. Idem.

603. *Constitit nulli*] Nemini nocuit per viam notam ivisse. *Idem*.

605. *Nec sancti, violente, mundi Fœdera sancta.*] Sic fecit Gruterus ex aliquot suis, cum legeretur: *Fœdera sacra*: quod ejeci, inquit, quia paullo post repetitur, & videbatur aliquid subesse venustatis in repetitu *sancti mundi & fœderum sanctorum*. Sed multo major venustas in Florentino: *Rumpe nec sacro, violente, sancta Fœdera mundi*. Per diæresin pudenter audacem. *Gronovius*.

606. *Fœdera*] Sup. vers. 335. *Farnabius*.

607. *Carina*] Argus temerariæ. *Id.* 608. *Nobiles remos, nemorisque sacri*] Sic & Flor. non *ramos*, non *sacra*. Sed cur *nobiles*? an quia ex loco dedicato? an quia ab regibus & semideis ducti? An simplicius: *Mobiles remos*. Gronovius.

609. *Pelion*] Montem Thessaliæ, è quo excisa materia ad fabricandam Argo. *Farnabius*.

610. *Scopulos*] Cyaneos sup. v. 341. & Herc. Fur. 1210. *Idem*.

612. *Barbara*] Rediturus funem solvit, vel anchoram barbara Colchidos ora, inquit, interpret. Quis illi docuit religare esse solvere? Immo quisquis ad barbaricum litus applicuit. Virgilius 7. Æn. *Cura Laomedontia pubes Gramineo ripæ religavit ab aggere classem*. Ovid. 13. met. *Littore Thracio classem religarat Atrides*. Dum mare pacatum, dum ventus mitior esset. Noster Agamemnone de Delo: *Respuit auræ religatque rates Assucta sequi*. Gronovius.

614. *Auri*] Velleris aurei. *Farnabius*.

Exitu diro temerata ponti

Jura piavit.

615

Exigit pœnas mare provocatum.

Tiphys in primis domitor profundi

Liquit indocto regimen magistro,

Littore externo procul à paternis

Occidens regnis, tumuloque vili

620

Tectus, ignotas jacet inter umbras.

Aulis amissâ memor inde regis

Portubus lentis retinet carinas

Stare querentes.

Ille

614. *Exitu diro*] Iason sane, de quo hic non tradit, quod eo vivo hæc agi fingantur; mala morte perit: animi scilicet dolore, juxta Diodorum Siciliensem, quia cuncti eum, ob ingrati- tudinem in Medeam, calamitatibus, quibus premebatur, dignum judica- bant, necem sibi ipsi conscivit. Euripides tamen, in fine Medæ, innuit il- lum ruina Argus, sub qua dormiebat, vetustate collabentis oppressum. idque eo loco Scholiastes probat. *Delrius, Temerata*] Dedit pœnas violati fœ- deris ponti. *Farnavius.*

617. *Tiphys*] Sup. v. 2. & 318. *Id.* Subito, clavum manu tenens, mor- tuus, teste Valerio Flacco lib. 3. sed incertum, an id antequam Colchos pervenirent Argonautæ, an in redi- tu. quia Nymphis & Herodotus dis- sentiant, ut refert Schol. Apoll. in lib. 2. *Delrius.*

618. *Indocto*] Non à Minerva do- cto, ut Tiphys fuerat. v. 2. sup. *Farn. Magistro,*] *Anceo* ut nonnullis placet, aliis *Euphemo*: sed Apollonio & Val. Flacco, *Ergyno.* Idem.

619. *Littore*] Tiphys clavum te- nens dum Mariandynum in Bithynia Acherusa specu famosum appelle- ret, mortuus est, ibidemque sepultus. *Idem.*

622. *Aulis amissâ memor inde regis*]

Viri literarum harum principes, quibus libentes adfurgimus, & hæc & alia hu- jus Chori pro suppositiciis delent, quippe partim historiæ heroum repu- gnantia, partim temporî argumenti male congruentia. Quia tamen omni- bus in codicibus habentur, videbimus, num quis illis excusandis repetiti pos- sit color. Aulis ex quo morata est Græ- cos Troiam petentes, infamatur pro mala statione navium. Lucanus lib. 5. *ad iniquam clasibus Aulin.* Id fingit eleganter, non tum primo contraxisse crimen illum portum, sed statim post expeditionem Argonautarum, quod inter illos regem suum navigan- tem perdidit. Sive ille designetur Tiphys (nam hujus quoque agnoscit *paterna regna*) sive Erginus: uterque enim Bœotus, & in Bœotia Aulis. Neque querendum, an aliquis prodidit, ob regis Orchomenii vel Bœotî mortem detentum fuisse Agamemno- nem. Hujusmodi enim causas fingere Poëtæ cuivis licet: atque hoc est illud concessum vatibus laudatumque *πρωτολογίζεοξ.* *Grænovius.* Aulis portus Euboicus, memor regem suum Ti- phyn cum Argonautis navi vectum abiisse, neque unquam repedasse, na- ves omnes moratur & detinet: allu- dit autem ad moram quam Græci in Aulide traxerunt. *Delrius.*

625. *Ille*

Ille vocali genitus Camœna, 625
 Cujus ad chordas modulante plectro
 Restitit torrens, siluere venti;
 Cui suo cantu volucris relicto
 Adfuit tota comitante silva,
 Thracios sparsus jacuit per agros. 630
 At caput tristi fluitavit Hebro.
 Contigit notam Styga, Tartarumque,
 Non rediturus.

Stravit Alcides Aquilone natos.
 Patre Neptuno genitum necavit, 635
 Sumere innumeras solitum figuras.
 Ipse post terræ pelagique pacem,
 Post feri Ditis patefacta regna,
 Vivus ardenti recubans in Oeta,
 Præbuit sævis sua membra flammis, 640
 Tabæ

625. *Ille vocali*] Musa Calliope natus Orpheus.

626. *Cujus*] Suprà vers. 229. & Hercul. Oct. 103. Farnabius.

630. *Thracios*] A Thraciis mulcibus, quod cœlibem ageret vitam disceptus. caput autem projectum in fluv. Ocagrium. al. in Hebrum. Idem.

631. *Ad caput trahibus fluvialiu*] Scio caput significare non modo scaurigenem, sed etiam exitum annis in mare. Cæsar lib. 4. de Rheno: *multisque capitibus in Oceanum insuit*. Virgilius 4. Georg. *ad extremi sacrum caput adstitit amvis*. Sed quis dixit Orphea trahum ad ostium Hebræ? Caput solum ejus in Hebrum projectum testantur. Flor. *tristis fluitavit*. Scribe igitur: *At caput tristi fluitavit Hebro*. Agamemn. *Hac lacera & omni decore populato levit fluitat*. Gronovius.

632. *Notam*] Quam prius in vivis adierat repetenda Eurydices gratia. Hercul. Fur. vers. 570. Farnabius.

634. *Aquilone natos*] Zetem & Calain. Supr. 231. Idem. Propert. lib. 1.

El. 20. *Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles, Hunc super & Zetes, hunc super & Calais*. Occidit eos Hercules in Teno insula, & ad rei memoriam sepulchro duas columnas imposuit, quarum alteram servat flante Borea solitam moveri. causam necis prodit Apollonius, quod Argo navem in Mysiam, Herculis recipiendi causa, redire prohibuissent: Nicander, quod pater illorum Boreas Herculem in Co insula tempestate afflixisset: Stesimbrotus, quia cum Hercule de datis ab Iasone muneribus contendissent: Anesidemus, quod exceptum hospitio Herculem conari fuissent occidere. Vide Scholiast. Apollonii in lib. 1. à v. 211. ad v. 1300. Delrius.

635. *Patre*] Periclymenum: qui Neptuni patris dono in varias formas versus ab Hercule tandem occisus est, cum in aquilam se mutaret, ut alii, in apem vel muscam. Farnabius.

638. *Feri Diti*] Herc. Fur. v. 887. Idem.

639. *Vivus*] Hercul. Oct. act. 4. ll. 641. Ge-

Tabe consumptus gemini cruoris

Munere nuptæ.

Stravit Ancæum violentus ictu

Setiger. fratres, Meleagre, matris

Impius mactas; morerisque dextra

Matris iratæ. meruere cuncti.

Morte quod crimen tener expiavit

Herculi magno puer irrepertus?

Raptus est tutas puer inter undas.

Ite nunc fortes; perarate pontum

Fonte timendo.

Idmonem, quamvis bene fata nosset,

645

650

Con-

641. Gemini] Hydræ & Nessi centauro. *Farnabius.*

642. Nuptæ.] Deianeiræ. Hercul. Oet. vers. 570. *Idem.*

645. Setiger.] Aper vineam ingressus, Ancæo & poculo jam labris admoto nece interveniens. notum est tritum illud Ancæo à serpo objectum, Ποδά μετὰ πέλει κύλιον & χείλεσσι αἰκρά. *Idem.* Fratres,] Plexippum & Toxea avunculo tuos, ô Meleagre, quod Atalantæ invidi male volebant. *Idem.*

645. Morerisque] Quod ubi audivisset mater ejus Althæa, stipitem filii avo fatalem in ignem conjecit, namque simul extinxit. *Idem.*

646. Meruere cuncti] Tiphys, Orpheus, Zetes, Calais, Periclymenus, Hercules, Ancæus, & Meleager male mortui sunt. quod quia dici posset ob alia crimina quam maris violationem illis contigisse: subjungit de Hyla, de quo id suspicari non liceat. apparet enim illum propter nullum aliud crimen interemtum, quam quia cum Argonautis una navigarat; cum igitur Hylas, in cujus ætatem nullum scelus morte dignum cadebat, in turis undis Bithyni fontis sit interemtus, ite vos, qui fortes haberi vultis, & navigate.

Delrium.

648. Puer irrepertus?] Hylas Thiodomantis fil. Herculi dilectus puer, quem, cum aquatum missus in Mysia in Ascanium fluv. decidisset, Hercules quæsit clamans, ut *lius Hyla Hyla omne sineret.* *Farnabius.*

649. Irrepertus? Raptus est tutas] Melius leges distingueque cum Flor. *irrepertus, Raptus heu tutas puer inter undas?* Male Delrius hic verius transponit. *Gronovius.*

650. Ite nunc] Epitrope Ironica. *Farnabius.*

651. Sorte timenda.] Flor. *Ponte timendo.* Clamat nimirum scripsisse Senecam: *Fonte timendo.* Ite nunc, inquit, homines temerarii ac male fortes, & mare navigate, tanquam periculi experts, quum Hylæ exemplum ostendat, ne fonti quidem fidendum, etiam tenuem scaturientis aquæ venam mergere posse. *Gronovius.*

652. Idmonem, quamvis] Neque hic tantum peccasse auctorem, quantum librarios censeo, post tot prodigiosas corruptelas ex optimo libro directas. Qui tamen utinam sibi par esset! Vestigium certe labis ostendit satis pro *serpens* exhibendo *sepi.* Quis hoc ostentum procurabit? In Mariandynis à sero sue morsum Apollonius, Apollodorus, Higinus, morbo Valerius Flaccus

Condidit serpens. Libycis arenis
Omnibus verax, sibi falsus uni
Concidit Mopsus, caruitque Thebis.
Ille si verè cecinit futura,

Flaccus periisse voluit. Amm. Marcell. lib. 22. *Post quos terras patentes Byzantios obtinent, & Sapires, & Tibareni & Mossynaci & Macrones & Philyres, populi nullanobis assuetudine cogniti. A quibus brevi spatio distant virorum monumenta nobilium, in quibus Sthenelus est humatus & Idmon & Tiphys: primus Herculis socius Amazonico bello letaliter vulneratus; alter augur Argonautarum; tertius ejusdem navis cautissimus restor. Itaque timide coniciebam: Condidit Saspis.* id est, non in majorem tumulis humarunt sui, sed longe ab domo barbarorum Sapium terra regit. Etsi enim Mtiandyni ad Parthenium, Sapires ultra Thermodontia ponantur, tamen ipsa longinquatum & barbararum gentium confinia & nomina, utique à Poëtis, facile confunduntur: & similia tradentem auctorem Ammianus secutus videtur. Nec me terret Apollonii: Εξείης ἢ Σάσπειρος. nam & Herodorus Saspisres nominat, & Stephanus; Βέχπειρος, ἢ ὄν. Σκιδιόν, ὡς Σάσπειρος, ἢ μὴ ἢ Σ, Σάσπειρος. Sed repente, dum poscunt hanc chartam operæ, venit in mentem, totum, quod est in scripto, servari posse: *Idmonem quamvis bene fata nesses Condidit; sepi Libycis arenis, &c. Concidit Mopsus.* Mopsus, inquit, condidit Idmonem; ipse tabifici sepi venenato icu in Libya concidit. Quod in communi Argonautarum luctu Idmonem potissimum Mopsus condidisse dicitur, ejus erga symmysten & pio maxime & grato manibus officio datur. Sic & apud Valerium Flaccum *flens arma revellit Idmonis è celsa Mopsus rate.* Ipsum autem in Libya ἄπο ὀφειοῦ δηχθέντα periisse passim tradunt. Quod sequitur, *caruitque Thebis*, significat interfuisse Mopsi,

ut Thebis potius obiret quam alibi. Hoc non convenit Mopso Ampyci & Chloridos filio, Titaresio, Argonautæ, sed alteri Mopso Apollinis & Mantus filio, Tirefiæ Thebani nepoti, qui in Cilicia sedes & mortem invenit. Hic Senecæ accidit, quod alii, qui duas Scyllas, duos Cygnos, duas Atalantas, binos Philippos miscerent, & de alteris tradunt, quod de alteris verius est. Similiter in Mopsis erravit Ammianus lib. 14. Vide ad utrumque locum Cl. Valesum. *Gronovius. Bene fata*] Sic enim apud Apollonium. *αὐτίκ' ἐμγι γενέειν εὐχρηῆ ἐπὶ δαίμωνι ἀίση Τηλόθι περὶ πρῶτωι ἐσ' Ἀσίδ' ἠπείροιο.* *Farnabius.*

656. *Ille qui verè*] Liquido adfirmare Gruterus poterat hoc nuperum esse. *Si vero*, non modo editio Bernardini & Fabricii, non modo Gruteri omnes scripti, meusque & Vossiani Heinfsianusque, sed & princeps omnium Etruscus. Deltium mutasse videro; qua auctoritate, ipse viderit. Interpretantur tamen de Amphiarao, sed quid illi, aiunt, cum Argonautis? Immo cum Argonautis illi omnia, atque adeo ipsum ex Argonautis fuisse testes Apollodorus & Scholiastes Pindari & Deiochus apud Scholiast. Apoll. Neque tamen admitimus istam interpretationem: quasi ad invidiam Idmonis & Mopsi solus vere dicatur cecinit futura. Nemo dixit eum magis quam istos. Nihil certius quam veterem lectionem retinendam & explicandam de ipso Mopso, quem bene fingit cecinitisse illa futura, quæ Chorus scire nondum poterat, Poëta noverat. Et nunquam feliciter Gruterus, quam cum vidit verba futuro tempore ponenda esse, *errabit, cadet, pender.* Quæ sequuntur

Exul errabit Thetidis maritus.
 Igni fallaci nociturus Argis
 Nauplius præceps cadet in profundum.
 Patrioque pendet crimine pœnas
 Fulmine & ponto moriens Oileus.

660

Con-

sequantur ad vers. 664. omnia erant postera, & nondum facta, quo tempore Iaso Corinthi ducebar Glaucen sive Creusam. Quum tamen ad institutum Poëtæ pertinerent (ille enim probare instituit, omnium, qui mare primi tentaverunt, infelices fuisse exitus) fingit elegantissime Chorum ea scire ex prædictione vatis Mopsi. Hæc ratio necessario requirit, verba sequentia, *erravit, cadit, pependit, impendit*, reformati ex præterito in futurum tempus. Et fieri potest parvula minimeque violenta mutatione, ducuntque eo Mss. Denique hoc pacto consilientur omnes illæ turbæ, quas summi viri ad hos versus dederunt. Scribatur igitur primum *errabit & cadet*. Gronovius.

658. *Igne fallaci*] Eubœæ rex ulturatur indignam filii sui Palamedis falsa Vlyssis criminatione oppressi mortem, redeuntii Græciæ classi atque tempestate actæ in Caphareo promontorio ignes accendit, quo Græci velut in portum cursum suum dirigentes perirent naufragi, ipse vero postquam Vlysses & Diomedem evasisse intellexit, se ex iisdem faxis præcipitem dedit. *Farnabius*.

660. *Crimini pœnas patrio pependit*] Et hæc integra atque ita concepta, ut ab auctore extierint, quis præstabit? Haud scio, an ullo in codice sic repertiam. Omnes certe quos ego vidi *Patrioque pendit crimine pœnas*: præter Etuscum, qui, *Patrioque pendet crimine pœnas*. Quemadmodum & cætera verba inflexa ab auctore fuisse diximus. Secus poterat vulgatum ita juveni: *Crimini pœnas patrio rependet*. Gron.

661. *Moriens Oileus*.] Offendit summos viros *Oilea* vocati, qui erat *Ajax*

Oilei. Nam Græci filium patris nomine non facile appellabant: sed nomini filii patris nomen apponebant: ut *Θεουδίδης Ολόγης*, *Τιμόθεος* ὁ *Κόωνος*, intelligentes *χρῆς*. Romani, quoniam filii patrum nomina & cognomina usurpabant, nunquam in suis, raro in externis (aliquando tamen, ut monimus ad Livium) hoc loquendi genere sunt usi, ut dicerent, *Herodem Attici*, *Apionem Plistonici*: sed aut addebant, *Filium*, aut suo quodam more modoque pronunciabant: *Herodes Atticus*, *Apion Plistonice*, *Apollonius Molo*, qui erant *Ἀπικῆς* *Ἡρώδης Μαργαθῶνος*, ut est in veteri epigrammate, *Ἀπῶνος* ὁ *Πλεσσωνίξ*, *Ἀπολλωνίου* ὁ *Μόλωνος*. Vide Salmasium ad dedicationem Itatuz Regillæ. Et sic *Ajax Oileus*, qui *Ajax Oilei*: deinde & *Oileus*, quasi omisso altero nomine. Hæcenus de vocabulo: nunc ad rem. Tradunt omnes hunc *Oilea* vel *Ajaceum Olei* fulminatam in tempestate matricima, quod *Cassandram* ante aram statuatamque *Pallados* stuprasset. Sed non impedit hoc quo minus *Seneca* liceat uti communi jure omnium Poëtarum, quod est *πυρολογίζεσθαι*, & *fallam* causam verisimilem pro vera supponere, ut olim docuit *Aristoteles*. Sic *Ovidius* ab incendio *Phæthontis*, *Æthiopes* nigrum colorem traxisse, *Ides* carere fontibus, *Nilum* oculis caput, cavillatur. Sic non occidere *Arctos* ob iram *Iunonis*. *Homero* *Penelope* spem conjugii sui facit, si quis procorum possit arcum *Vlyssis* tendere, tantummodo ut eos eluderet, quippe non dubia fore ut nemo possit. *Ovidius* calumniatur, hoc *Penelopen* fecisse, ut eligeret robustissimum & maxime

Conjugis fatum redimens Pheræi
 Uxor impendes animam marito.
 Ipse, qui prædam spoliūque iussit
 Aureum prima revehi carina,
 Ustus accenso Pelias ahenō
 Arsit angustas vagus inter undas.
 Jam satis, divi, mare vindicatis.

Parcite iusso.

665

ACTUS

xime nervosum. Quod nemo negat esse festivissimum. Cur vitio vertatur Seneca hoc modo *παρελορίσθη*, & comminisci Ajacem Oileā petiisse fulmine & ponto, quia pater ejus cum cæteris Argonautis mare, rem sacram & diis sepositam, temeravit? An inauditum est liberos plecti ob scelera parentum? Tali *παρελορίσθη* in hac tragædia Medea inducitur dicens aureum vellus in luco suspensum, tanquam abundantiam divitiarum regia non caperet. Gronovius.

665. *Conjugis*] Alcestis Pelia filia, impium patris imperium luens, sua morte Admetum maritum suum & Theffalia (in qua Pheræ oppidum) regem, redemit. Farnabius.

665. *Uxor impendit animam*] Gruterus *impender*. Bene ad sententiam. Sed liber optimus mitius consulit, atque ita, ut nec in versu quidquam excusandum sit. Præfert enim, *impedens*. Ergo Seneca per apostrophē, *Uxor impendens animam marito*. Ut in Oedipo defendimus: *Petitis fontes*. Gronovius.

666. *Ustus accenso*] Plautus Stichō: *Dabitur homini amica, noctū quæ accendat senem*. Quod recte interpretantur, calefaciat. Silius Italicus lib. 7. *Ut multo accensus fervore exuberat undis Clausus ubi exusto liquor indignatur ahenō*. Sic in Thyeste succensa *stagna*. Sic Propertius *urere ahenā*. Idem.

669. *Parcite iusso*.] Hoc veniæ & clementiæ lenocinio etiam Iason utitur apud Ætēn, tam Apollonio quam

Valerio Flacco. Illi, *ἀλλὰ με δάμων Καὶ κερση βασιλῆος ἀπαοδάλης ἄρσεν ἐφείμην*. huic, *Nec tua, Theffalici, quanquam inclita nomina terris, Sponte sequor; cui non iusso tor adire voluptas Monstra maris? Nec refutat Liptius, sed quia in veteri Parcite vivo*, acris, inquit, mihi libido legere dīvo. & oblique vult ad Claudium aspectum: qui & ipse cum ignotum oceanum intrasset, tamen parci à divi æquum divo: & hanc restam vocat ingeniosamque adulationem. Ego vero impudentissimam, & si quando unquam intempestivam. Fetas utrumque de Iasonedomitore maris quædam hic legi belle dicta, quæ etiam ad Claudium possint referri; quale illud, *Vivat ut tutus, mare qui subegit*: at in Medea de Claudio dici quod nullo modo aptari possit Iasoni, & ad solum Claudium pertineat, quis potest pati? Nam quomodo Iason divus? Semideos & deum natum Argonautas dictos meminī; deos nunquam, dum quasi de viventibus narratio est. Hoc nulla potest figura excusari. Tamen qui curva cortigeret, exstitit homo optimus, faciendo, *Parcite, Divi*. Sed hoc si recipimus, quid nos compeller, ut hoc *Parcite*, intelligamus de Claudio: addit enim hæc quoque verba, ut (rem magnæ temeritatis) annum, quo Seneca scripsit hæc tragædiam, inveniat. *Parcite vivo*, forer, parcite superfliti. Ville: *De multis minimam, posce, clamares, & unam*. Sed longe efficacius impentiusque iusso, quod & scriyat Florent. Idem.

Immans